

DE WET TER BESTRIJDING VAN DE ILLEGALE DRUGSHANDEL EN ANDERE VERSCHIJNINGSVORMEN VAN GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT IN DE BRD

Ingrid W.D.M. van de Reyt* en Peter H.M. Rambach**

I. Inleiding

De alarmerende stijging van de criminaliteit in de afgelopen jaren kan niet alleen toegeschreven worden aan een toename van delicten met betrekking tot de drugshandel, maar is ook het resultaat van een kwalitatieve verandering van deze en andere criminaliteitsvormen: het komt steeds meer voor dat strafbare feiten georganiseerd gepleegd worden. De vraag, welke maatregelen de nationale wetgever moet nemen om effectief de georganiseerde criminaliteit te kunnen bestrijden, is zowel in Nederland en België als in andere ons omringende landen één van de meest moeilijke en meest omstreden politieke problemen.

In juni 1992 hebben de Duitse Bundestag en de Bundesrat een Wet ter bestrijding van de illegale drugshandel en andere verschijningsvormen van georganiseerde criminaliteit (OrgKG) aangenomen.¹ Deze wet die op 22 september in werking is getreden, is het produkt van tientallen discussies over talrijke veranderingen in – zich meermaals tegensprekende – wetsvoorstellen. Deze wet rust op twee pijlers. Ten eerste worden op het gebied van het materiële strafrecht door de invoering van drie nieuwe rechtsfiguren mogelijkheden gecreëerd om wederrechtelijk verkregen voordeel uit georganiseerde criminaliteit te ontnemen en het witwassen van zwart geld tegen te gaan. Zo wordt er veel verwacht van het invoeren van de vermogensstraf, de verruiming van de juridische mogelijkheden voorwerpen verbeurd te verklaren ('erweiterter Verfall') en het wettelijk strafbaar stellen van het witwassen van zwart geld. Om het plegen van (verdere) misdaden door criminele organisaties, die tot dit misdadige doel werden opgericht, onaantrekkelijk te maken, zijn daarenboven enkele straffen in het Duitse Wetboek van Strafrecht (Strafgesetzbuch = StGB) en in het Duitse equivalent van de opiumwet (Betäubungsmittelgesetz = BtM) verzwaaard, o.a. is een minimum gevangenisstraf van 5 jaar ingevoerd voor leden van drugssyndicaten. In de tweede plaats heeft het instrumentarium van de opsporingsambtenaren door de invoering van wettelijke regelingen o.a. op het gebied van infiltratie en inzet van technische middelen voor observatie-doeleinden, duidelijk aan omvang en belang gewonnen. Bovendien is de mogelijkheid gecreëerd om de identiteit en het adres van een bedreigde getuige

* Wetenschappelijk medewerkster aan het Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht te Freiburg en ** Rechtsreferendar aan het Landgericht Freiburg, voormalig wetenschappelijk medewerker aan het bovengenoemde instituut. Dit artikel is bewerkt door C. FIJNAUT.

1. Gesetz zur Bekämpfung des illegalen Rauschgifthandels und anderer Erscheinungsformen der Organisierten Kriminalität (OrgKG) van 15-07-1992, *Bundesgesetzblatt*, Jahrgang 1992, Teil 1, Nr. 34, Bonn, 22-07-1992, p. 1302-1312. Deze wet is op 22 september 1992 in werking getreden (zie art. 12 van de wet).

geheim te houden. Zo hoopt men de medewerking van getuigen te vergroten en hun bescherming te verbeteren.

Deze wet moet ertoe dienen om de georganiseerde criminaliteit effectiever te kunnen bestrijden. Dankzij deze regelingen wordt het opsporingsapparaat in staat geacht daadwerkelijk in de georganiseerde criminaliteit te kunnen doordringen en de echte hoofdverantwoordelijken, de organisatoren en financiers, te kunnen achterhalen. Pro-actieve opsporingsmethoden, zoals b.v. de klassieke observatie, worden van groot belang geacht. Om inzicht te kunnen krijgen in de structuur van criminele organisaties, zijn infiltranten die in het milieu indringen, al lang geen luxe meer. Ons buurland, de Bundesrepubliek, acht de tijd gekomen, ter vereenvoudiging van de inzet, enkele van deze pro-actieve opsporingsmethoden een wettelijke basis te verschaffen. De OrgKG codificeert 4 van deze moderne, bijzondere opsporingsmethoden.

II. De ontstaansgeschiedenis van de Duitse OrgKG

De nieuwe Duitse wet is gebaseerd op een wetsvoorstel van de Vrijstaat Beieren, daterend van 30 januari 1990, resp. van de Deelstaat Baden-Württemberg, van 2 februari 1990.² Hoewel de Bundesrat in mei 1990 bijna unaniem dit wetsvoorstel accepteerde, nam de Bundestag het niet aan. Niet alleen binnen de Bundestag, maar ook in de media en in de rechtswetenschap stootte het voorstel op heftige kritiek.³ Na de verkiezingen die tot de twaalfde Duitse Bundestag in december 1990 leidden, werd het wetsvoorstel door de nieuw benoemde Bundestag opnieuw op de agenda geplaatst. De vijf nieuwe deelstaten moesten ook de gelegenheid krijgen hun mening over dit voorstel te geven. Bovendien wilde het Parlement over enkele punten opnieuw beraadslagen.

In deze nieuwe discussies manifesteerden zich voor- en tegenstanders van (delen van) het ontwerp ook binnen regeringen en partijen. In enkele Deelstaten waren zelfs de Minister van Justitie en zijn collega van Binnenlandse Zaken het niet met elkaar eens. Vooral m.b.t. de onderdelen aangaande infiltratie en direct af luisteren liepen de meningen uiteen. Hoe hartstochtelijk voorstanders er ook voor pleitten om infiltranten in het belang van hun geloofwaardigheid toe te staan kleinere strafbare feiten te plegen of huiszoekingen buiten weten van de bewoners te verrichten, hun opvattingen kregen toch niet veel bijval. Ook het direct af luisteren b.v. door het plaatsen van microfoons in de woning waar een infiltrant zich ophoudt, werd niet goedgekeurd. In plaats daarvan besloot men tot een regeling, die overwegend een begeleidingsfunctie inhoudt en tot zekerheid van de opsporingsambtenaar leidt.

Het veranderde wetsvoorstel van de Bundestag diende als uitgangspunt voor de nieuwe wet.⁴ Het Max-Planck-Instituut voor buitenlands en internationaal strafrecht in Freiburg werd door het Ministerie van Justitie in Bonn en het Ministerie van Justitie van de staat Beieren gevraagd een advies te schrijven over de vraag

2. *Bundesrats-Drucksache*, 74/90 resp. 83/90.

3. Zie o.a. *Bundestags-Drucksache*, 11/7663, p. 49 e.v.; HERMANSKI, U., 'Unbehagen', *Deutsche Richterzeitung*, (DRiZ), 1990, p. 192 en WEBER, V., 'Strafverfolgung um jeden Preis?', *DRiZ*, 1990, p. 306.

4. *Bundestags-Drucksache*, 12/989.

naar de wettelijke regeling en de strafprocessuele praktijk van enkele bijzondere opsporingsmethoden in de EG-landen, Oostenrijk, Zwitserland en de USA.⁵ In januari 1992 gaf een vertegenwoordiger van het instituut als één van de vele deskundigen voor de juridische commissie van de Duitse Bundestag zijn visie op het wetsvoorstel. Een half jaar hiervoor had het Max-Planck-Instituut wederom in opdracht van het Ministerie in Bonn, reeds een onderzoek naar de bescherming van bedreigde getuigen in een aantal landen afgesloten.⁶

III. De wezenlijke regeling van de nieuwe wet

Voordat een indruk wordt gegeven van de maatregelen die de nieuwe wet ter bestrijding van de georganiseerde criminaliteit bevat, moet de term 'georganiseerde criminaliteit' worden gedefinieerd. Dit is niet zo eenvoudig omdat deze criminaliteit juist wordt gekenmerkt door 'onzichtbaarheid'.⁷

In internationale en volkenrechtelijke wetten en verdragen kunnen we echter kenmerken terugvinden, die in de praktijk typisch voor georganiseerde criminaliteit blijken te zijn. Ook de rapporten van de Nederlandse CRI kunnen worden aangehaald, omdat hierin een serieuze poging is ondernomen om georganiseerde criminaliteit met behulp van acht kenmerken te definiëren.⁸ In de OrgKG zelf wordt geen definitie gegeven. De hierin aangehouden definitie van 'georganiseerde criminaliteit' werd begin 1990 door een gecombineerde justitiële-politiële werkgroep inzake strafvervolgning met betrekking tot de georganiseerde criminaliteit ontwikkeld, uitgaande van internationaal vaak gebruikte terminologie.⁹ Georganiseerde criminaliteit wordt omschreven als een streven naar winst en macht, dat door een duidelijke planning van zwaardere delicten door meer dan twee personen, die voor langere of nog onbepaalde tijd samenwerken, wordt gedragen, met behulp van firma-achtige structuren, geweld en corruptie, en invloed op politiek, overheid, justitie en economie.

5. GROPP, W., *Besondere Ermittlungsmaßnahmen zur Bekämpfung der Organisierten Kriminalität. Rechtsvergleichendes Gutachten des Max-Planck-Instituts für ausländisches und internationales Strafrecht im Auftrag des Bundesjustizministeriums und des Bayerischen Staatsministeriums der Justiz*, Freiburg, 1992. Publikatie wordt in maart 1993 verwacht.

6. HÜNERFELD, P., *Zeugenschutz im Strafverfahren durch Verkürzung oder Vorenthaltung von Angaben zur Person des Zeugen. Rechtsvergleichendes Gutachten des Max-Planck-Instituts für ausländisches und internationales Strafrecht*, Freiburg, 1992. De volgende landen worden besproken: USA, Engeland/Wales/Noord-Ierland, Denemarken, Zweden, Nederland, Frankrijk, Spanje, Zwitserland en Italië.

7. Zie ZACHERT, H.-L., 'Organisierte Kriminalität in der Bundesrepublik Deutschland: Strukturen, Bedrohungspotential, Bekämpfungsprobleme', in *BKA-Vortragsreihe*, band 36, p. 37-52 en STRATE, G., 'Stellungnahme des Strafrechtsausschusses des Deutschen Anwaltsvereins (DAV) zum "Entwurf eines Gesetzes zur Bekämpfung des illegalen Rauschgifthandels und anderer Erscheinungsformen der Organisierten Kriminalität (OrgKG)"', *Strafverteidiger*, 1992, p. 30-37.

8. CRI 1991. Voorafgaand aan dit rapport heeft de commissie GONSALVES in haar rapport *Bestrijding zware, georganiseerde criminaliteit*, van november 1987, ook al geprobeerd het begrip georganiseerde criminaliteit met behulp van enige criteria te definiëren.

9. Begründung zum OrgKG, *Bundestags-Drucksache*, 12/989, p. 24.

III.1. DE MOGELIJKHEDEN TOT ONTNEMING VAN WEDERRECHTELIJK VERKREGEN VERMOGEN

Meerdere regelingen van de OrgKG zijn gericht op het ontnemen van vermogen, dat de dader door illegale praktijken heeft verworven. Drijfveer voor georganiseerde criminele activiteiten is nu eenmaal het streven naar winst. Een werkzame bestrijding hiervan kan dus o.a. liggen bij het afnemen van de winst. Dit met de bedoeling de financiering van volgende strafbare feiten te bemoeilijken en daardoor de kans op verdere misdaden te verkleinen.¹⁰ Doel van de nieuwe vermogensstraffen is tevens grip te krijgen op het geld of op de voorwerpen die bij de daders worden aangetroffen en waarvan de criminele herkomst weliswaar wordt vermoed, maar niet concreet kan worden vastgesteld; zij zouden zelfs het resultaat van een eerder gepleegd delict kunnen vormen.

Als eerste kan hier een nieuwe geldstraf, een vermogensstraf dus, worden genoemd.¹¹ De rechter krijgt de bevoegdheid om in bepaalde gevallen naast een vrijheidsstraf van meer dan 2 jaar, betaling te verlangen van een geldbedrag dat kan oplopen tot de hoogte van het voordeel dat de veroordeelde d.m.v. of uit het strafbare feit heeft verkregen.¹² Verder worden door de invoering van de nieuwe maatregel 'erweiterter Verfall' de juridische mogelijkheden, illegaal verkregen vermogen aan de staat te laten vervallen, door een versoepeling en reductie van de wettelijke eisen, aanzienlijk vergroot.¹³ De vorige regeling kende als voorwaarden, dat een onrechtmatige daad moest begaan zijn en dat de dader of deelnemer door of via deze daad winst moest hebben geboekt. Het instituut van de 'erweiterter Verfall' gaat evenwel een stap verder dan de strafrechtelijke voordeelsontneming: in gevallen waarbij niet kan worden vastgesteld of het vermogen dat is aangetroffen bij de daders, op rechtmatige wijze is verkregen en waarbij sprake is van een gerechtvaardigd vermoeden dat dit vermogen werd verworven door middel van het plegen van strafbare feiten, wordt het voor de staat reeds mogelijk deze verbeurd te verklaren. Ten slotte heeft Duitsland, met de invoering van het delict 'witwassen van geld' in het StGB, aan de verplichting voldaan die in het Verdrag van de Verenigde Naties tegen sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen ligt besloten.¹⁴ Overeenkomstig artikel 3 van dit Verdrag bestaat voor de verdragsstaten de verplichting bepaalde handelingen m.b.t. het witwassen van opbrengsten uit illegale drugshandel strafbaar te stellen.¹⁵ Een tweede aanzet voor

10. Zie *Drucksache*, 12/1989, p. 1.

11. § 43a StGB.

12. Deze regeling is opvallend, omdat hierdoor van het normaal in Duitsland geldende 'Tagessatzsystem' afgeweken wordt. Voor het 'Tagessatzsystem', zie VAN KALMTHOUT, A.M. en TAK, P.J.P., *Sanctions-Systems in the Member-States of the Council of Europe*, part II, Deventer, 1992, p. 442-445 en JESCHECK, H.H., *Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil*, Berlijn, vierde druk, 1988, p. 715-718.

13. § 73d StGB.

14. Wenen, 20.10.1988, EEG-VO van de Raad nr. 3677/90, 13 december 1990, *Tractatenblad*, 1989, 97. Duitsland ondertekende dit Verdrag op 19 januari 1989.

15. In enkele andere landen heeft men een dergelijke delictomschrijving al (voor een deel) ingevoerd. In de USA is het opzettelijk witwassen van zwart geld met betrekking tot alle delicten strafbaar. In Groot-Brittannië is in Section 24 van de Drug Trafficking Act van 1986 een delictomschrijving over winst uit drugshandel gepland. In Frankrijk is met betrekking tot dergelijke delicten een delictomschrijving door de Wet van 31 december 1987 in de Code de la Santé gecodificeerd. In Italië is wit-

een dergelijke op deze vorm van internationale samenwerking gerichte regeling werd gegeven in het Verdrag van de Raad van Europa inzake witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven.¹⁶ Nederland, België en Duitsland zijn drie van de landen, die dit Verdrag hebben ondertekend.

Hoewel in veel landen al lang en veel over het witwassen van geld en de bestrijding daarvan werd gediscussieerd, bleef dit in de Bondsrepubliek Duitsland voor eerst uit. Pas in december 1988 werd door de Bondsregering een werkgroep 'witwassen van geld' ingesteld. De OrgKG stelt nu dat zogenaamde witwassen van zwart geld strafbaar. In het belang van een effectieve bestrijding van de georganiseerde criminaliteit stelt § 261 StGB echter niet alleen het witwassen van geld uit illegale drugshandel strafbaar, maar ook van geld verkregen uit misdaad in het algemeen en tevens van geld verworven door een overtreding, begaan door een criminele organisatie. Hierop staat een vrijheidsstraf tot 5 jaar of een geldboete. Een strafverzwarende omstandigheid, nl. wanneer iemand beroepsmatig of als lid van een organisatie handelt, waarvan het witwassen van geld een van de doeleinden is, kan een vrijheidsstraf van 6 maanden tot 10 jaren opleveren. Het delict 'witwassen van geld' stelt handelingen strafbaar, zoals het verbergen van vermogen verworven via bepaalde vroeger gepleegde strafbare feiten of het versluieren van hun herkomst en verder ook het verijdelen of het in gevaar brengen van de opsporing van de herkomst.¹⁷ Ook wil men met deze nieuwe regeling o.a. bereiken dat degenen, die ten behoeve van een andere persoon optreden, ten opzichte van de omgeving worden geïsoleerd en dat illegaal verworven voorwerpen uit het verkeer worden genomen. Dit wordt bereikt door ook diegene te bestraffen, die dergelijke voorwerpen verschaft of aanneemt, krijgt, gebruikt, of bewaart, wanneer hij de herkomst van die voorwerpen op het tijdstip van verkrijging kende. De plaats waar het strafbare feit heeft plaatsgevonden is niet van belang. De Duitse vervolgingsautoriteiten hebben ook grip op vermogensvoorwerpen, die afkomstig zijn van een strafbaar feit dat in het buitenland gepleegd werd, mits dit ook daar strafbaar is.¹⁸

Om mogelijke bewijsmoeilijkheden te vermijden en een effectieve strafvervolgung van geldwitwassers te kunnen nastreven, heeft men de delictsomschrijving uitgebreid. Wie nu lichtzinnig ('leichtfertig') niet weet, dat een voorwerp het resultaat is van een bepaalde illegale daad van een ander, kan een tweejarige vrijheidsstraf of een geldboete tegemoet zien. Lichtzinnig handelt die persoon, die uit grote onachtzaamheid of uit onverschilligheid de idee strafrechtelijk te handelen negeert.

wassen strafbaar, wanneer het ontvoering, roof en zware afpersing betreft. In Zwitserland bestaat sinds 1989 een wetsvoorstel, dat een artikel over witwassen inhoudt. Zie voor een verdere rechtsvergelijking: MEYER, J. DESSECKER, A. SMETTAN, J. (red.), *Gewinnabschöpfung bei Betäubungsmitteldelikten*, Wiesbaden, BKA, 1989.

16. Straatsburg, 8 november 1990, *Tractatenblad*, 1990, 172. Tweede Kamer, vergaderjaar 1990-91, nr. 22 081 (R 1407): Goedkeuring van het op 8 november 1990 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven.

17. § 261 StGB.

18. Zie § 261, lid 8 StGB.

Bij de nieuwe OrgKG hoort het wetsvoorstel ter opsporing van winst uit zware misdaad (Wet ter opsporing van winst).¹⁹ Het witwassen van geld is op zich moeilijk te herkennen, daar dit meestal niet meteen van legale financiële transacties kan worden onderscheiden. Een effectieve bestrijding van het door de OrgKG ingevoerde delict 'witwassen van geld' is daarom afhankelijk van bepaalde basisvoorwaarden en ondersteunende maatregelen. Deze worden via het voorstel van 'Wet ter opsporing van winst' geschapen.

Het huidige financiële systeem in Duitsland wordt gekenmerkt door een hoge mate van liberaliteit en door afwezigheid van overheidscontrole bij de afwikkeling van financiële handelingen. Deze omstandigheid, die de voorwaarde vormt voor een effectief en snel gelddienstverkeer, is echter ook van voordeel bij witwasactiviteiten. Voor de bestrijding van deze activiteiten zal dan ook de medewerking van banken, post en casino's noodzakelijk zijn. Het OM moet de beschikking krijgen over aanknopingspunten bij witwastransacties. Verder moet het in het kader van het strafrechtelijke opsporingsonderzoek op gegevens terug kunnen grijpen betreffende financiële transacties en in het bijzonder de daarbij betrokken personen. Tenslotte moeten de economische instellingen zich wapenen tegen misbruik via witwastransacties.

Het wetsvoorstel verplicht in het bijzonder banken tot identiteitscontrole van haar cliënten, alsmede tot de optekening en bewaring van de resultaten daarvan. Verder moet naar de identiteit van de 'achterman' bij een financiële transactie worden gevraagd, wanneer cliënten niet voor eigen rekening handelen. De instellingen moeten bij een financiële transactie die 30.000 DM of meer bedraagt, de handelende persoon vragen zich te legitimeren. Dit geldt ook in die gevallen, waar meerdere transacties worden uitgevoerd die samen minstens 30.000 DM bedragen.²⁰ Het wetsvoorstel verplicht de betreffende instellingen ook tot het vertrouwelijk aangeven van feiten, die het vermoeden wekken, dat hier een financiële transactie in de zin van § 261 StGB – dus een witwastransactie – plaatsvindt, zodat hiernaar zo snel mogelijk een onderzoek gestart kan worden. Hiermee voldoet Duitsland aan het omzetten van de EEG-Richtlijn nr. 91/308, die voorziet in een legitimatieplicht bij financiële transacties met cliënten vanaf een bedrag van 15.000 ECU.²¹

Over het wetsvoorstel bestaat in het algemeen overeenstemming. Echter over enkele punten, o.a. de hoogte van de geldsom vanaf welke de verschillende plichten opgelegd zullen worden en mogelijke uitzonderingen hierop, bestaat nog onenigheid. Het is echter te verwachten dat binnen niet al te lange tijd de 'wet ter opsporing van winst' in werking zal treden.

19. Entwurf eines Gesetzes über das Aufspüren von Gewinnen aus schweren Straftaten (Gewinnaufspürungsgesetz), Wetsvoorstel van de Bundesregierung van 8 april 1992, *Bundesrats-Drucksache*, 220/92.

20. Verder moeten een exploitant, een vertegenwoordiger of een casino bij het aannemen van geld met een waarde van 50.000 DM of meer, de persoon voor wie hij optreedt identificeren. Een identificatieplicht treft ook verzekeringsmaatschappijen, wanneer bij klanten met wie ze een levensverzekering af wil sluiten, de in de loop van het jaar te betalen periodieke premies meer dan 2.000 DM bedragen. Het wetsvoorstel stelt voor, de gegevens 6 jaar lang te bewaren.

21. Richtlijn nr. 91/308/EEG van de Raad van 10 juni 1991 ter verhindering van het gebruik van het financiële systeem met het doel het witwassen van geld, *ABLEG*, nr. L 166, p. 177.

III.2. VERHOGINGEN VAN DE STRAF

De nieuwe wet houdt tevens veranderingen in, waardoor de maximumstraffen voor delicten die bijzonder belangrijk zijn met het oog op de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit worden verhoogd. De straffen, die in het *Betäubungsmittelgesetz* zijn vastgelegd, bieden niet altijd de mogelijkheid, een straf op te leggen, die tegelijkertijd zowel de zwaarte van de criminele handeling als de hoogte van de sociale schade tot uitdrukking brengt.²² In de sfeer van de georganiseerde drugscriminaliteit moest daarom een hogere minimumstraf worden gecodificeerd. Deze strafverzwaringen moeten vooral generaal-preventief werken. In de praktijk blijkt namelijk dat drugshandelaren bij hun activiteiten regio's mijden waar ze op zwaardere straffen kunnen rekenen.²³

Bepaalde zware vormen van drugscriminaliteit, zoals het verstrekken van verdovende middelen aan jeugdige personen, het handelen, het maken, het bezitten en het verstrekken van 'een aanzienlijke hoeveelheid' drugs, evenals invoer, uitvoer, en handel met drugs door het inzetten van minderjarigen, worden nu als misdrijf beschouwd.²⁴ De minimum vrijheidsstraf bedraagt een jaar.²⁵ De minimum vrijheidsstraf voor leden van criminele verenigingen die illegaal drugs aanplanten, produceren, verhandelen, ze im- of exporteren, is opgeschroefd tot 5 jaar.²⁶ Ook de straffen die staan op heling en het plegen van zware drugsdelicten, evenals op het deel uitmaken van een drugsbende, zijn verhoogd.

III.3. VERBETERING VAN DE POSITIE VAN GETUIGEN

Het komt steeds meer voor dat getuigen uit angst voor represailles niet meer ter terechtzitting willen worden gehoord. Het recht van de verdachte op een effectieve verdediging en het principe van de waarheidsvinding geraten zodoende in een spanningsverhouding met de integriteit van de getuige. De speelruimte van de wetgever om te handelen is klein. Vanwege de grondstructuur van het Duitse strafprocesrecht is het bijna onmogelijk getuigen niet ter terechtzitting te laten verschijnen: Duitsland streeft een strikte navolging van het onmiddellijkheidsbeginsel na.²⁷ De medewerking van getuigen is in samenhang met de bestrijding van de ge-

22. Zie de §§ 29, 29a, 30, 30a en 31 BtM.

23. *Bundestags-Drucksache*, 12/989, p. 30.

24. De wet spreekt van 'nicht geringe Menge'. Het Bundesgerichtshof heeft dit begrip in haar rechtspraak gedefinieerd. Zie de precieze afgrenzingscriteria, die o.a. betrekking hebben op gewicht, concentratie en kwaliteit van een bepaalde drugssoort, in randnummer 773 bij § 30, in het *Kommentar zum Betäubungsmittelgesetz* van H.H. KÖRNER, *Becksche Kurz Kommentare*, München, derde druk 1990.

25. § 29a BtM.

26. § 30a BtM. De oude minimale vrijheidsstraf bedroeg 2 jaar. In het wetsvoorstel van 1990 was rede van de invoering van een minimumstraf van 10 jaar. Deze minimumstraf zou een absolute uitzondering in het geldende recht geweest zijn en stond niet in de laatste plaats wegens mogelijke inbreuk op de grondwet in het middelpunt van de kritiek, waardoor men uiteindelijk voor de huidige regeling (5 jaar) gekozen heeft.

27. Voor een rechtsvergelijkend overzicht, zie het advies van het Max-Planck-Instituut betreffende de getuigenbescherming, zie noot 6. Het arrest Kostovski ontlokte in Nederland tientallen reacties in de vorm van artikelen. Zie b.v. VON BRUCKEN FOCK, E.P., 'Anonieme getuige exit?', *NJB*, 1990, p. 301-309.

organiseerde criminaliteit echter beslist nodig en daarom is bescherming van bedreigde getuigen onvermijdelijk. Ter verbetering van de strafprocesrechtelijke getuigenbescherming wordt in enkele artikelen van de OrgKG de getuige daarom toegestaan – wanneer er gegronde redenen zijn, dat door het vermelden van zijn adres, de getuige of een andere persoon in gevaar wordt gebracht – in plaats van zijn adres, alleen zijn dienstadres of een ander adres te vermelden, waar de dagvaarding naar toe kan worden gestuurd. Als door het openbaren van identiteit of woon- of verblijfplaats, het leven, het lichaam of de vrijheid van een getuige of een andere persoon in gevaar zou kunnen worden gebracht, kan hem worden toegestaan, zijn persoonsgegevens te verzwijgen.²⁸

Voor zover de getuige intussen een nieuwe identiteit gekregen heeft (nieuwe namen, papieren en eventueel zelfs een nieuw uiterlijk), hoeft hij geen informatie over zijn vroegere identiteit te geven. Hij moet echter noodgedwongen wel aangeven, in welke hoedanigheid hij de door hem verklaarde feiten heeft waargenomen. Het is niet toegestaan als getuige gemaskerd op de zitting aanwezig te zijn of in een afgezonderde cabine of achter een wand gehoord te worden. De anonimiteit van een getuige kan ertoe leiden, dat zijn geloofwaardigheid in twijfel wordt getrokken. De rechtbank kan met de verklaring van de getuige in het kader van het principe van de vrije bewijswaardering rekening houden. Documenten, die de identiteit van de bedreigde getuige vaststellen, hoeven, zolang er gevaar bestaat, niet in het procesdossier te worden opgenomen. Ze worden door het OM bewaard.²⁹

III.4. REGELINGEN VOOR ENKELE BIJZONDERE OPSPORINGSMETHODEN

De nieuwe wet ter bestrijding van de georganiseerde criminaliteit behandelt vier bijzondere opsporingsmethoden. Deze methoden richten zich niet hoofdzakelijk op één bepaalde verdachte of ordeverstoorder, maar zijn juist gericht op vele, ook niet-verdachte personen.

III.4.1. De Rasterfahndung

Bij deze moderne opsporingstechniek wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de automatisering biedt. Rasterfahndung is systematische opsporing met behulp van een computer om aan de hand van bepaalde (bevolkings-)kenmerken niet-verdachte personen van verdachte personen te onderscheiden.³⁰ Op deze wijze hoopt men aanwijzingen en sporen te vinden, die naar criminalistische ervaring

28. § 68 StPO.

29. Hoewel deze wetwijziging naar Duitse maatstaven al als zeer ingrijpend wordt gezien, gaat het in zijn beschermingsmogelijkheden voor de getuige lang niet zover als het Nederlandse wetsvoorstel 'Wijziging van het Wetboek van Strafvordering, het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten (getuigenbescherming)', Tweede Kamer, vergaderjaar 1991-92, nr. 22 483.

30. §§ 98a-c StPO.

met behulp van een bepaald schema, tot de oplossing van een misdaad kunnen leiden. De geautomatiseerde informatie kan zowel privé- als overheidsbezit zijn.³¹

Het in Duitsland zwaar beladen begrip *Recht auf informationelle Selbstbestimmung* – hiermee wordt het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van geregistreerde personen bedoeld – is zeer sterk verbonden met de *Rasterfahndung*.³² Hierdoor is het gebruik van deze methode beperkt tot zeer zware misdrijven. In de betrokken enumeratieve lijst staat dat *Rasterfahndung* mogelijk is, wanneer er concrete aanwijzingen bestaan, dat een zwaar misdrijf op het gebied van de illegale drugshandel, de vuurwapenhandel, geld- of postzegelvervalsing, of een misdrijf op het gebied van de staatsveiligheid heeft plaatsgevonden, en wanneer zulk misdrijf tevens de openbare veiligheid aantast. Ook in geval van misdrijven tegen leven en goed, tegen de eerbiediging van het lichaam of de persoonlijke vrijheid, en van misdrijven welke beroepsmatig of uit gewoonte door een bendelid of door een persoon die op een andere manier contact heeft met een criminele organisatie, worden begaan, kan deze methode worden toegepast. Een tweede voorwaarde is, dat deze nieuwe methode alleen mag worden gehanteerd, wanneer het uitzoeken van de onderhavige zaak of het opsporen van de daders op een andere manier beduidend minder succes zou opleveren of voor de betrokken onderzoekers veel zwaarder en moeilijker zou zijn (subsidiariteits- en proportionaliteitsprincipe). Een rechter beslist over het wel dan niet doorvoeren van *Rasterfahndung*. Hij bestudeert hiervoor de aanvraag, waarin precies moet worden aangegeven, welke informatie moet worden 'bekeken'. De toestemming geldt slechts voor de informatie, nodig voor een bepaald, concreet geval. Het OM heeft eventueel een noodbevoegdheid: binnen 3 dagen moet een rechter de toepassing hiervan echter hebben getoetst.

III.4.2. De inzet van technische middelen

Een effectieve strafvervolgning zonder de inzet van technische hulpmiddelen is, in de tijd waarin wij nu leven, ondenkbaar. De toepassing van de meerderheid van deze middelen behoeft niet uitdrukkelijk in een wet te worden geregeld, omdat het in deze gevallen niet om een inbreuk op de persoonlijke vrijheid van een individu gaat, maar eenvoudigweg om normale, alledaagse criminele technieken (zoals het gebruik van een verrekijker en het voor kortere tijd observeren van verdachte personen zonder de inzet van enig technisch hulpmiddel). Wanneer echter inbreuk wordt gemaakt op grondwettelijk verankerde garanties, is wel een uitdrukkelijke wettelijke regeling nodig.³³ Het maken van foto's en dia's is wettelijk altijd mogelijk, rekening houdend met het subsidiariteitsprincipe. Het gebruik van andere, bij-

31. Een naar Duits voorbeeld soortgelijke informatievergelijking met behulp van de computer vindt men ook in Denemarken, Nederland en in Oostenrijk; zie voor de aanwending en de wettelijke basis, GROPP, in *Besondere Ermittlungsmaßnahmen zur Bekämpfung der Organisierten Kriminalität, Rechtsvergleichendes Gutachten*, zie noot 5.

32. In het 'Volkszählungsurteil' van het Bundesverfassungsgericht is dit recht op informatieve zelfbeschikking een begrip geworden. Bundesverfassungsgericht, 15-12-1983, BVerfGE 65, 1 e.v., NJW, 1984, 419. Ook in Nederland heeft iets dergelijks plaatsgevonden. De volkstelling van 1971 en in het bijzonder de protesten hiertegen hebben in de maatschappij een toenemend bewustzijn voor het belang van de bescherming van de privé-sfeer opgeleverd.

33. Zie de §§ 98-101 StPO en vooral de nieuwe §§ 100c en 100d.

zondere voor observatie bedoelde technische middelen ter onderzoek van de zaak of ter opsporing van de verblijfplaats van de daders (b.v. zenders) is nu mogelijk, wanneer het een zware misdaad betreft en het oplossen van de zaak of het opsporen van de verblijfplaats van de daders op een andere manier minder succesvol of moeilijker zou zijn. De rechter hoeft de inzet van deze technische middelen niet vooraf goed te keuren.

Het afluisteren van gesprekken in woningen was en is (nog) niet mogelijk. Dit ondanks pogingen van de Bundesrat, die meende dat een dergelijk verbod niet meer aan de eisen des tijds voldoet. Vastgesteld werd dat opsporingsambtenaren steeds meer ervaren, dat mensen die tot het zware criminele milieu behoren en in het bijzonder degenen, die tot de drugscene behoren en degenen die georganiseerde criminaliteit plegen, bij de planning en uitvoering van hun delicten de afwezigheid van een dergelijke af luisterpraktijk in hun gedrag mee laten spelen.³⁴ Een belangrijk strijdpunt in de discussie over de verschillende wetsvoorstellen was dan ook de vraag, aan welke voorwaarden moet zijn voldaan, wil men een binnen de woning gevoerd gesprek mogen af luisteren. De meningen liepen uiteen, van een absoluut verbod wanneer er een infiltrant in de woning aanwezig is, tot het toelaten van het direct af luisteren met behulp van richtmicrofoons. Het wetsvoorstel van de Bundesrat regelde dat gesprekken in de woning afgeluisterd zouden mogen worden, wanneer bepaalde feiten een concreet vermoeden ondersteunen, dat een in § 100a StPO genoemd delict was begaan, en wanneer het gesprek in aanwezigheid van een infiltrant gevoerd zou worden. Bovendien bevatte het wetsontwerp de mogelijkheid om technische hulpmiddelen te gebruiken i.v.m. de veiligheid van de ingezette infiltrant. Om een inbreuk op art. 13 van de Duitse Grondwet te rechtvaardigen (bescherming van de privé-sfeer), werd gesteld, dat alleen al de aanwezigheid van een infiltrant de vertrouwelijkheid van het gesprek cq. de bescherming van de privé-sfeer, tot op zekere hoogte doorbrak. Wel zou bij de inzet van technische middelen in woningen alleen datgene als bewijs mee mogen werken, dat de infiltrant gedurende zijn toegelaten aanwezigheid in de woning toch al onmiddellijk had kunnen waarnemen. De extra-werking van de inzet van technische hulpmiddelen zou dus maar heel begrensd zijn.

De Bundestag kon de met de inzet van technische middelen in de woning verbonden moeilijke rechtsvragen, in het bijzonder ook de bijbehorende grondwettelijke kwesties niet met de nodige zorg oplossen, daar de wet ondanks (of beter gezegd, juist wegens) de crisis in de regeringscoalitie als bewijs van haar mogelijkheden nog voor de zomervakantie moest worden goedgekeurd. Vandaar dat werd besloten aan het bestaande verbod vast te houden. Tegelijkertijd sprak men af de discussie na de zomervakantie verder te zetten, om na te gaan of deze regeling grondwettelijk is en praktisch valt door te voeren.³⁵ De inzet van technische middelen in woningen met het oog op de strafvervolgning bleef daarmee verder vooreerst verboden. Het opnemen en af luisteren van privé-gesprekken buiten een woning is, zoals het ontwerp voorstelde, toegelaten, wanneer bepaalde feiten het vermoeden bevestigen dat iemand een misdrijf heeft begaan, dat voorkomt op de lijst in § 100a StPO en wanneer de oplossing van de zaak of de opsporing van

34. *Bundestags-Drucksache*, 12/989, p. 39.

35. Zie *Bundestags-Drucksache*, 12/2720, p. 5-6. Voor de negatieve visie van de Bundesregierung, zie *Bundestags-Drucksache*, 12/989, p. 58.

de verblijfplaats van de daders op een andere manier uitzichtloos of wezenlijk moeilijker zou zijn.³⁶ In dit artikel § 100a worden ook de delicten opgesomd, waarvoor tevens het af luisteren van telefoongesprekken mogelijk is. De rechter is bevoegd deze maatregel te vorderen. In noodgevallen zijn het OM en zijn hulpambtenaren echter ook bevoegd haar toe te passen.

Ook nu, na de inwerkingtreding van de OrgKG, is het wel of niet inzetten van af luisterapparatuur in privé-ruimten werkelijk nog een politiek thema. Voors en tegens van dit middel in de strijd tegen de georganiseerde misdaad worden niet alleen door politici, maar ook in de media, heftig bediscussieerd. Dit opsporingsmiddel heeft als voordeel, dat het kan helpen bij de bestrijding van de criminaliteit, omdat het tastbare bewijzen levert. Er zal moeten worden overwogen of er geen andere adequate middelen in deze strijd bestaan. Misschien zal eenieder pas op dat tijdstip met een gerust hart deze diep in de privé-sfeer ingrijpende opsporingsmethode willen, c.q. kunnen accepteren.

III.4.3. De inzet van infiltranten

Een belangrijk instrument om te proberen de structuur van een criminele organisatie te doorzien, is het inzetten van infiltranten. De toepassing van deze bijzondere opsporingsmethode steunde altijd op heel verschillende richtlijnen. Bij de formulering van de wettelijke regeling werd met praktische ervaringen en met de rechtspraak rekening gehouden.³⁷ Voor het eerst bevatten de nieuwe wetsartikelen voorwaarden voor de inzet van infiltranten. Onder infiltrant verstaat men in Duitsland een politieambtenaar, die onder een andere, nieuwe identiteit voor onbepaalde tijd opsporingsactiviteiten verricht en aan het rechtsverkeer deelneemt. Voor zover het voor de opbouw of de geloofwaardigheid van diens rol nodig is, mogen documenten worden veranderd en gebruikt. Inzet is mogelijk, wanneer voldoende feitelijke aanknopingspunten duidelijk maken, dat een misdrijf van aanzienlijk belang ('erhebliche Bedeutung') is begaan op het gebied van het illegale drugs- of vuurwapenverkeer, geld- en postzegelvervalsing, op het gebied van de staatsveiligheid, of dat dit misdrijf beroepsmatig of uit gewoonte wordt begaan door een lid van een criminele organisatie of op een andere manier in 'georganiseerd' verband plaatsvindt. Infiltranten mogen ook ter opsporing van strafbare feiten worden ingezet, wanneer recidivegevaar dreigt. Tenslotte is hun inzet tot opheldering van delicten alleen mogelijk, wanneer het belang van de misdaad dit vergt en andere maatregelen uitzichtloos (b)lijken te zijn.

De inzet van infiltranten, op initiatief van de politie, is eerst na toestemming van het OM mogelijk. Bij gevaar en in geval van de onmogelijkheid deze toestemming op tijd te krijgen, mag toch al met de inzet worden begonnen. De goedkeuring van het OM moet echter zo spoedig mogelijk schriftelijk volgen en is slechts voor een bepaalde tijd geldig. Wanneer het OM deze niet binnen 3 dagen heeft gegeven, moet de maatregel worden opgeheven. Zolang aan de voorwaarden voor de inzet nog is voldaan, is een verlenging mogelijk. De rechter moet echter over de inzet van infiltranten beslissen, wanneer die is gericht tegen een bepaalde verdachte of wanneer de infiltrant een niet voor iedereen toegankelijke woning betreedt. In

36. § 100c, lid 2 StPO.

37. Zie de nieuwe §§ 110a-110e StPO.

geval van nood is ook hier de toestemming van het OM voldoende. Als de beslissing van het OM niet op tijd kan komen, dan moet in elk geval worden bewerkstelligd dat deze zo spoedig mogelijk wordt genomen. Wanneer de rechter zijn toestemming niet binnen 3 dagen geeft, moet de inzet worden gestopt. Ook deze toestemming moet schriftelijk worden gegeven en geldt slechts voor een bepaalde tijd. Er is verlenging mogelijk, zolang aan de voorwaarden voor inzet wordt voldaan.

De personen, wier woning de infiltrant betrad, moeten op de hoogte gesteld worden van zijn inzet, wanneer het onderzoek, de openbare veiligheid, lijf en leden van een persoon, evenals een eventuele verdere inzet van de infiltrant geen gevaar lopen. De wet maakt het ook mogelijk de identiteit van de infiltrant, ook na een succesvolle inzet, nog geheim te houden. De officier van justitie en de rechter, die de bevoegdheid hebben over een eventuele inzet te beslissen, kunnen verlangen dat zijn identiteit ten opzichte van hen wordt geopenbaard. In een strafproces is de geheimhouding van de identiteit van een getuige mogelijk, wanneer er reden tot bezorgdheid is dat door het bekend worden van zijn identiteit leven, lijf of vrijheid van een infiltrant of een andere persoon, of de mogelijkheid van verdere inzet van de infiltrant, op het spel zouden worden gezet. Beslissingen en andere gegevens over de inzet van een infiltrant worden bij het OM bewaard. Ze kunnen pas in het dossier worden opgenomen wanneer er geen gevaar meer bestaat voor het onderzoeksdoel, de openbare veiligheid, en het leven of lijf van een persoon, alsook wanneer dit mogelijk is met het oog op de verdere inzet van de infiltrant.

Het plegen van – zoals de Duitsers zo mooi zeggen – zogenaamde ‘milieubedingte Straftaten’ (= het plegen van strafbare feiten, om de houding van een infiltrant geloofwaardig te doen zijn, opgedrongen door de omgeving waarin hij verkeert, zoals b.v. het roken van een stickie, het meegokken in een casino, enz.) is in Duitsland NIET geoorloofd, ook niet wanneer dit plegen in onmiddellijk verband met de opdracht van de infiltrant staat. Dit ondanks het risico daardoor niet geloofwaardig over te komen en überhaupt zijn taak niet tot tevredenheid te kunnen uitvoeren.

III.4.4. Polizeiliche Beobachtung

Met de bijzondere opsporingsmethode ‘Ausschreibung zur polizeilichen Beobachtung’ wordt bedoeld: het verzamelen van informatie over een bepaalde persoon d.m.v. het invoeren van zijn persoonsgegevens in een speciaal computersysteem. T.a.v. deze persoon hoeft in dit verband geen onmiddellijk redelijk vermoeden van schuld aan een bepaald gepleegd delict te bestaan; het doel van de toepassing van deze bijzondere opsporingsmethode is criminaliteitspreventie. Dit speciale register heeft tot doel een bewegingsbeeld van deze persoon te maken. De computer wordt iedere keer gevoed, wanneer de desbetreffende persoon om de een of andere reden toevallig door de politie wordt aangetroffen, b.v. bij een routinematige politiecontrole of bij een grenscontrole.³⁸ Met behulp van de politieke opsporingscomputer volgt dan registratie over de reisweg die deze persoon volgt, door wie hij

38. Zie hiervoor § 111 StPO.

wordt begeleid, welke voorwerpen hij bij zich heeft, dit alles buiten medeweten van de betrokkene.

Deze opsporingsmethode werd ook al vóór het bestaan van de wettelijke regeling gebruikt. Zij werd gebaseerd op de algemene voorschriften van de §§ 161 en 163 van de StPO. Met het oog op de toelaatbaarheid van deze, evenals de *Rasterfahndung*, omstreden methode, heeft de codificatie een verduidelijkingsfunctie: deze 'computerobservatie' is nu wettelijk mogelijk wanneer voldoende feitelijke aanknopingspunten bestaan, dat een delict van aanzienlijke ernst gepleegd werd.³⁹ Zij mag alleen op de verdachte zelf worden toegepast en alleen dan, wanneer het oplossen van de zaak of de opsporing van de verblijfplaats van de dader op een andere manier aanzienlijk moeilijker zou zijn (subsidiariteitsprincipe). Tegen andere personen dan de verdachte kan deze methode worden toegepast, wanneer op grond van bepaalde feiten valt aan te nemen, dat deze persoon met de dader contact heeft of dat een dergelijk contact door hem kan worden gezocht, waardoor *polizeiliche Beobachtung* mee kan werken aan het onderzoek van de zaak of tot opsporing van de verblijfplaats van de dader kan leiden, terwijl dit op een andere manier minder succesvol of wezenlijk moeilijker zou zijn. Bovendien kan een auto worden gevolgd, wanneer dit voertuig op naam van een onder politie-observatie verkerend persoon staat ingeschreven of door hem, of een tot dan toe anonieme persoon wordt gebruikt, die van een ernstig delict wordt verdacht. Wanneer deze wordt aangetroffen, kan ook persoonlijke informatie over de begeleider van deze persoon of van diens chauffeur gemeld worden. De nieuwe wet stelt vast dat alleen de rechter over de toepassing van de *polizeiliche Beobachtung* mag beslissen, dit i.v.m. de hieraan verbonden inbreuken op grondrechten. In overeenstemming met de wettelijke regeling van de andere opsporingsmethoden, bezit het OM weer een noodbevoegdheid. Rechterlijke goedkeuring moet het echter wel binnen drie dagen aanvragen, daar de inzet anders niet meer geldig is. De toepassing van deze bijzondere opsporingsmethode geldt hoogstens voor één jaar. Onder bepaalde voorwaarden is daarna verlenging met uiterlijk 3 maanden mogelijk.

IV. Samenvatting

Met de invoering van de nieuwe OrgKG-wet heeft de Duitse wetgever geprobeerd de belangrijkste problemen die inzake opsporing en vervolging opduiken bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit, in één klap op te lossen. Door de invoering van het nieuwe delict 'witwassen van zwart geld' in de Duitse StGB, is een strafrechtelijk gat gedicht en zodoende een doorn in het oog van velen verdwenen. Naar schattingen van het Bundeskriminalamt bedraagt de hoeveelheid van het geld dat jaarlijks in Duitsland wordt witgewassen tussen de 2 en 4 miljard Duitse Mark. Hiermee wordt duidelijk dat, wil men de economische basis van de georganiseerde misdaad aanpakken, deze maatregel niet kan worden gemist, niet in de laatste plaats om de financiering van eventuele volgende strafbare feiten te boycotten. Juist op het gebied van de georganiseerde criminaliteit, in het bijzonder de drugscriminaliteit, is het typisch, dat bij daders een vermogen wordt aangetroffen

39. § 163e StPO.

waarvan de criminele herkomst weliswaar voor de hand ligt, maar waarvan niet concreet kan worden bewezen dat het ook werkelijk is vergaard door middel van het plegen van strafbare feiten. Verder wordt door de nieuw ingevoerde vermogensstraf en de 'erweiterter Verfall' een steviger basis gelegd voor een werkzame ontneming van wederrechtelijk verkregen vermogen. De invoering van de Wet ter opsporing van winst, verkregen uit zware misdaad, zal een hulpmiddel zijn en een stap in de goede richting om legale van illegale financiële transacties te kunnen onderscheiden en hiermee de georganiseerde criminaliteit af te straffen. Of de verhoging van de straffen op bepaalde, in georganiseerd verband gepleegde delicten, het gewenste afschrikkingseffect zal sorteren, valt nog af te wachten.

Bewijsrechtelijk valt of staat een sluitend oordeel soms met de verklaring van getuigen. Het valt dan ook alleen maar te prijzen, dat de Duitse wetgever de getuige enige extra bescherming aanbiedt. Door de mogelijkheid de identiteit van een persoon geheim te houden, zal een getuige zich minder snel bedreigd voelen en eerder bereid zijn ter terechtzitting gehoord te worden.

De Duitse wetgever heeft er goed aan gedaan, een formeel-wettelijke basis voor de toepassing van verschillende bijzondere opsporingsmethoden te scheppen. Zowel de inzet van infiltranten als de inzet van technische hulpmiddelen lijken bevredigend in de StPO verankerd te zijn. De voor Nederlandse begrippen wat 'exotisch' aandoende begrippen *Rasterfahndung* en *polizeiliche Beobachtung* zijn nu ook gecodificeerd. Niet alleen met het oog op de erkenning door het Bundesverfassungsgericht van het *Recht auf informationelle Selbstbestimmung*, als uitwerking van het grondrecht van de eerbiediging van de privé-sfeer en de vrije ontplooiing van de eigen persoonlijkheid, was men verplicht wettelijke grondslagen voor deze methodes te scheppen, maar ook omdat hier het schemerige gebied tussen actieve, passieve en pro-actieve opsporingsmethoden wordt betreden. De discussies over de toelaatbaarheid, cq. de precieze organisatie van de bijzondere opsporingsmethoden, houden echter met de nieuwe wet niet op. Vooral de vraag omtrent het begaan van 'milieubedingte Straftaten' door een infiltrant, evenals de vraag over de inzet van technische middelen om gesprekken in woningen direct af te kunnen luisteren, blijven vooralsnog het voorwerp van tegenstrijdige opvattingen.

De door de meerderheid van het Parlement aangenomen nieuwe OrgKG met zijn voorwaarden waaronder tot de toepassing van bijzondere opsporingstechnieken kan worden overgegaan, rekening houdend met het subsidiariteitsprincipe, wordt als een compromis gezien tussen bescherming van de individuele burger tegen inbreuken door de overheid enerzijds en de effectiviteit van de vervolging anderzijds. Voor velen is deze wet echter nog maar een druppeltje op de gloeiende plaat van de bestrijding van georganiseerde misdaad.